

Verlag visiebijeenkomst Commissie Corbey

Een duurzame bio-economie in 2030: zijn we op de goede weg?

Commissie
Duurzaamheidsvraagstukken
Biomassa

De transitie naar een 'bio-economie' is nog maar net begonnen. Het doel is een circulaire economie waarin fossiele grondstoffen zijn vervangen door duurzame 'biobased' alternatieven. Maar: hoe komen we daar? Zijn we op de goede weg? Waar liggen kansen? De Commissie Duurzaamheidsvraagstukken Biomassa (Commissie Corbey) publiceerde eind 2014 haar conceptvisie duurzame bio-economie 2030 en ging hierover op 16 januari 2015 in gesprek met stakeholders.

VIER ROUTES, ÉÉN VISIE

De Commissie Corbey gelooft dat in de bio-economie een belangrijke rol is weggelegd voor duurzame biomassa. Voorzitter Dorette Corbey: "Willen we klimaatverandering tegengaan, dan moeten we minder afhankelijk worden van fossiele grondstoffen. Maar natuurlijk is er ook nog een aantal obstakels: economisch, sociaal, ecologisch, technologisch en politiek." Eenvoudig beleid is gewenst (sturen op minimale CO₂-uitstoot), maar is niet voldoende. Wel is het met effectief beleid mogelijk de transitie op gang te helpen.

Wélk beleid is volgens de commissie afhankelijk van vier scenario's, waarin de mate van globalisering en de rol van overheden en bedrijfsleven varieert. Zet de energieke samenleving door? Pakken multinationals de koppositie? Wordt de EU zelfvoorzienend? Of worden op mondiaal niveau grote stappen gezet? Corbey maakt duidelijk: "De ene route sluit de andere niet uit; wij geloven dat alle routes kansen bieden. Vandaag horen we graag van anderen welke kansen en knelpunten zij in de routes voorzien en welke stappen nodig zijn om de routes tot ontwikkeling te brengen."

REACTIES OP DE VISIE

Prof. dr. André Faaij, directeur Energy Academy Europe

Faaij vindt dat het gebruik van biomassa voor energiedoeleinden nodig is als *stepping stone* naar andere, meer hoogwaardige toepassingen van biomassa. Hij is hiermee tegenstander van de [visie gepubliceerd door de KNAW](#), die oproept om vooral niet in te zetten op bio-energie en de bijstook van biomassa in kolencentrales terug te draaien. Faaij: "Als we biomassa niet wereldwijd en op grote schaal inzetten, dan halen we de CO₂-doelstellingen niet. Er zit zoveel koolstof in de atmosfeer dat zelfs negatieve emissies nodig zijn om binnen de grenzen voor temperatuurstijging te blijven. Juist biomassa kan dienen als CO₂-opslag." Faaij's kritiek op de visie van de Commissie Corbey richt zich vooral op de onderbouwing. "De routes zijn aansprekend, maar de onderbouwing kan beter. Er zijn voldoende studies beschikbaar om het tijdspad en de mogelijkheden van de routes beter te kwantificeren."

Prof. dr. Rudy Rabbinge, co-auteur onderzoek KNAW

Rabbinge ziet net als de Commissie Corbey veel potentie voor een bio-economie, maar dan vooral met een hoofdrol voor cascadering. "Ik ben voor maximale grondstofbenutting: eerst hoogwaardige verbindingen maken en als laatste energie. Planten kunnen dienen als fabriek voor materialen en chemie; ze kunnen direct hoogwaardige verbindingen maken waarvoor we nu fossiele grondstoffen kraken. Zet biomassa niet in als brandstof, maar als grondstof." Rabbinge

gelooft dat de huidige subsidies en bijmengverplichtingen de markt voor hoogwaardige toepassingen verstoren. “Het is onverstandig in te zetten op bio-energie. Daarom pleit ik ervoor de bijstook in kolencentrales ongedaan te maken en alleen in te zetten op hoogwaardige toepassingen van duurzame biomassa.”

REACTIES OP DE ACHTERGRONDSTUDIES

Op basis van twee achtergrondstudies heeft BE-Basic in opdracht van de Commissie Corbey een inschatting gemaakt van de nationale en internationale beschikbaarheid van biomassa voor energie, brandstoffen en chemie. Prof. dr. Patricia Osseweijer van BE-Basic: “Daaruit blijkt: er is voldoende biomassa beschikbaar. Dit is een belangrijk uitgangspunt voor de visie van de Commissie Corbey, omdat er veel vragen spelen over de voedselzekerheid. Die is dus niet in het geding. Nu moeten we bepalen *hoe* we de beschikbare biomassa duurzaam kunnen inzetten om milieutechnische en economische doelstellingen te bereiken.”

Marc Londo, senior onderzoeker en adviseur ECN

“Er is duidelijk veel potentie voor biomassa. Mijn vraag is: wat kunnen beleidsmakers doen om de beschikbaarheid op een verstandige manier te vergroten? Er zijn nog steeds veel risico’s. Ik zou graag concretere adviezen voor de beleidsmaker zien over hoe met onzekerheden om te gaan. Dat zou het onderzoek sterker maken.”

Jan Ros, senior onderzoeker Planbureau voor de Leefomgeving (PBL)

“De studie is nog erg beschouwend, ik mis actie. Het Energieakkoord loopt tot 2020, maar we moeten nu ook gaan nadenken over daarna. Ik mis afspraken en concrete ideeën hiervoor in het onderzoek. Als er nog onzekerheden zijn, welke onderzoeken kunnen we dan nog doen om daarop antwoord te krijgen?”

Hans Langeveld, directeur Biomass Research

“We moeten niet alleen vooruit kijken maar ook terug. Dan blijkt dat de voedselbeschikbaarheid overall is toegenomen. Ik vind het interessanter wat we de komende drie jaar gaan doen, dan over de verre toekomst te praten. Laten we aan de slag gaan met de biomassa die er nú ligt, in plaats van ons te richten op fictieve hoeveelheden in 2030.”

Jan Oldenburger, senior adviseur bosbeheer en bosdata Probos

“Biomassa wordt steeds gepresenteerd als één grote pot. Maar welke soorten stromen zitten daarin en welke zijn duurzaam? En wat is geschikt voor welke doeleinden? Dat mis ik nog een beetje, terwijl juist dat interessant is voor chemische partijen.”

REACTIES OP DE ROUTES

De Commissie Corbey identificeert in haar visie vier mogelijke routes richting een duurzame bio-economie in 2030:

	Regionaal	Mondiaal
Grote rol privaat initiatief	A: De energieke samenleving Consumenten en lokale bedrijven zijn initiators	B: Multinationals aan kop MNO's, grote mondiale voedselproducenten en energie- en chemische bedrijven, zijn drijfveer achter transitie
Grote rol overheden	C: De zelfvoorzienende EU Overheden streven binnen hun land of statenverband (bijvoorbeeld EU) een steeds grotere zelfvoorzienendheid na en stellen duurzaamheidskaders die per land of statenverband verschillen	D: Biobased Kyoto Mondiale organisaties (bijvoorbeeld de VN) maken afspraken gericht op een duurzame bio-economie aan de hand van duurzaamheidseisen en bescherming biodiversiteit

ROUTE A: De energieke samenleving:

Veel aanwezigen zien dit als een interessant scenario. Er zijn veel initiatieven van onderop, van mensen die eigenhandig iets tot stand willen brengen. Ook de overheid heeft de participatiemaatschappij omarmd. De ontwikkeling van een bio-economie kan hierop aanhaken. Beleid moet erop gericht zijn eigen initiatieven van burgers en bedrijven te ondersteunen. Niet alleen de topsectoren, maar ook mkb'ers en starters.

ROUTE B: Multinationals aan kop

Het valt op dat de deelnemers aan deze workshop weinig vertrouwen hebben in multinationals, tenzij er incentives aan verbonden zijn. In eerste instantie zien zij daar toch een rol voor de overheid: die moet randvoorwaarden creëren om verandering te stimuleren. Dorette Corbey merkt op dat een aantal bedrijven toch grote stappen zet zonder dat ze daartoe gedwongen zijn door de overheid. Volgens Corbey heeft het bedrijfsleven op zijn minst een faciliterende overheid nodig.

ROUTE C: De zelfvoorzienende EU

Een gezamenlijke Europese aanpak is hard nodig om de bio-economie tot ontwikkeling te brengen. Nu voert elk land eigen beleid. Kansrijk is het combineren van EU-beleidsdoelen op het gebied van milieu en werkgelegenheid om de positie van de bio-economie te versterken. De bio-economie kan immers veel banen opleveren. Faaij ziet de Europese weg als dé manier om vooruit te komen, met een hoofdrol voor de landbouwsector. De verwachtingen van Corbey zijn iets minder hooggespannen: "Ik weet hoe moeilijk het is om tot een goed systeem voor emissiehandel te komen; het raakt allerlei belangen van bedrijven. Maar ik ben het ermee eens dat Europa een belangrijk niveau is om op verder te werken."

ROUTE D: Biobased Kyoto

Binnen het mondiale scenario wordt een coalitie van *'the willing'* geopperd. Niet wachten op volledige consensus – want onmogelijk – maar aan de slag met partijen die bereidwillig zijn en dat als een olievlek uitbreiden.

CONCLUSIE

Ondanks de discussies tijdens de bijeenkomst blijken de deelnemers eensgezind: de bio-economie is enorm belangrijk en heeft positieve effecten, ook op andere aspecten dan klimaat alleen, zoals werkgelegenheid. Ook is er consensus dat alle vier de routes kansen bieden. Plaatsvervangend directeur *biobased economy* bij het ministerie van Economische Zaken Karin Weustink beaamt: “We moeten overal stappen zetten. De *sense of urgency* is er ook op de ministeries. Samen met Financiën en IenM zit EZ in een werkgroep over cascadering. We moeten én willen ermee aan de slag.”

Veel mensen hebben opgeroepen om met concrete stappen te komen, constateert Corbey. “Misschien hebben we genoeg gepraat over de visie voor 2030. Wat gaan we morgen realiseren? Dat is precies waarover we ook wilden praten. Toch denk ik dat het belangrijk is om daarnaast verder vooruit te kijken. Anders kun je de industrie niet tot ontwikkeling brengen. We willen werken naar betere toepassingen voor biomassa, maar daar zijn tussenstappen voor nodig. De bio-energiesector zien wij als zo'n tussenstap op weg naar de bio-chemiesector. En het is inderdaad belangrijk om daar nu al werk van te maken. Vanuit bedrijven én de overheid. Eenduidig beleid in heel Europa, sturen op CO₂-reductie, is essentieel.”

Commissie Corbey verwerkt de uitkomst van de bijeenkomst in het visiedocument. De commissie zal de definitieve visie in het voorjaar van 2015 aanbieden aan het kabinet.